

Nederlandse POSTRYDER July en Augustus 1770

<https://play.google.com/books/reader?id=DlyxnTApThcC&hl=nl&pg=GBS.PA102>

p.102 July 1770

Te Rotterdam is op kosten van een Edelmoedig Liefhebber van Konsten en Wetenschappen en waar Beminnaar des Vaderlands is alhier met Octroi van de Edele Groot Mogende Heren Staten van Holland en Weftvriesland, onder de Protectie van zyne Doorl. Hoogheid den Heer Prins Erfftheadhouder, enz. en on der het Patrocinium van de Wel Edele Groot Achtbare Regering dezer Stad, opgericht een Genootfchap, 't welk den naam draagt van Het Bataafsch Genootschap der Proefondervindelyke Wysbegeerte te Rotterdam, en tot zinspreuk heeft : CERTOS FERET EXPERIENTIA FRUCTUS , de Ondervinding zal zekere Vrugten geven.

Dit Genootfchap zal, ingevolge deszelfs naam en zinspreuk, zig alleen bepalen tot de Ondervindelyke Kundighheden; voornamelyk tot de werktuigelyke Konsten en Fabryken, en wel byzonder in zo verre de verbetering en uitbreiding derzelven nuttig kunnen zyn voor ons Vaderland en strekken ten voor dele van den Landbouw en Zeevaart; ter instandhoudinge en verbeteringe van Rivieren, Dyken, Wegen en Landeryens of ten nutte van enige andere voorname takken der Nationale Huishoudinge Niettemin zal het zig ook toeleggen op het ontdekken van nieuwe, en het nader bevestigen door ontwyffelbare proeven van reeds gekende Waarheden en Kundighheden in de Natuurkunde , Scheikunde, Natuurlyke Historie, Kruidkunde , Ontleedkunde Natuurkunde van 's Menschen lighaam , Praktikaale Genees- en Heelkunde, en het uitvinden van nieuwe Genees- en Heelmiddelen. Met de Sterrekunde zal het zig niet verder ophouden, dan voor zo verre deze wetenschap nuttig kan zyn aan de Zeevaart, met de Oorlogskunde niet verder dan voor zo verre de Werktuigen en Middelen, in dezelve gebruikelijk, door de Proefondervindelyke Natuur of Scheikunde verbeterd, of er nieuwe in uitgevonden zullen worden. Weshalven het zig niet bemoeijen zal met enige beschouwelyke Wetenschappen, nog met enig enkel beschouwelyk deel der gemelde Wetenschappen.

<https://play.google.com/books/reader?id=DlyxnTApThcC&hl=nl&pg=GBS.PA206>

p. 206 Augustus 1770

Overige van het Bericht wegens het te Rotterdam nieuw opgerecht Betaafsch Genootfchap der Proefondervindelyke Wysbegeerte.

Dan nadien ons Land in een dringende nood verkeerd ter oorzake van de slegten staat van deszelfs Rivieren, zo heeft het Genootschap, ingevolge de begeerte van deszelfs Stigter, ten zich het eerst te bepalen tot het uitdenken van bekwame hulpmiddelen om ware het mogelyk, het gevaar, dat ons uit dien hoofde nakende is, en ons dierbaar Vaderland met een onherstelbare ondergang dreigt, nog in tyds af te keren en te voorkomen. Ter bereiking van dit heilzaam oogmerk geeft het Genootschap op de volgende Vraag om voor den eersten May 1771. te beantwoorden:

Welke is het bekwaamste Middel om door het afleiden van het overtollige Bovenwater , by eene opene Rivier, de Dyken langs de Lek en Waal, en voor al de Noorder-Lek Dyk boven Dams, voor Doorbraken te bevryden, en het Water langs de nieuwe Maas voorby den Briel naar Zee af te brengen, zodanig dat de Eerstgemelde Rivieren voor Schepen, die 4 of 5 voeten diep gaan , bevaarbaar blyven ? .

De volgende, om voor den eersten Mei 1772 te beantwoorden:

Is 'er eenig Middel om onze Landen, die door Regen of Opperwater overstromd zyn, en het water uit zigzelve niet loozen kunnen, op een spoediger en gereder wyze, en met geen meerder kosten, dan tot hier toe door Wind- en Moolen werk geschied is, van het zelve te ontlasten ? zo ja, welk?

Noch , om voor den eersten May 1773 te beantwoorden de volgende:

Dewyl de Rivieren de Merwe van Loevestein af, Oude en Nieuwe Maas voorby den Briel, jedert een reeks van jaren, zo zeer vernaauwd en ondiep geworden zyn, dat de vrye uit en invaart der Zee schepen, door het zeegat van de nieuwe Maas, 'er merkelyk door belemmerd worden, welk is het beste Middel om dezelve te verbeteren, en vooral de ondiepte der Krab by de Lint weg te nemen , of ten minsten haar die wydte en diepte , welke zy nu heeft , te behouden ?

De Prys voor de beste beantwoording van ieder dezer vragen is een gouden Medaille ter zwaarte van 3o Ducaten.

Ook zal het Genootfchap, om de één of twee jaren, naar goedvinden, een dergelyken Prys uitdeelen aan hem, die volgens deszelfs oordeel, gedurende dien tyd , de nuttigste Ontdekking of Uitvinding in een van de gemelde Takken der 'Proefondervindelyke wysbegeerte gedaan heeft, mits dezelve van belang zy en de Auteur dezelve aan het Genootschap, om ze door het zelve gemeen te maken, meegedeeld hebbe